



Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Μακροοικονομικά Μεγέθη & Πολιτικές στην Ε.Ε. (Οικονομική II)

Ενότητα: Διάλεξη Τέταρτη

Κορρές Γεώργιος

Τμήμα Γεωγραφίας

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.



Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.



Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο



ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης



πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

| | |
|--|----|
| 1. Σκοποί ενότητας..... | 4 |
| 2. Περιεχόμενα ενότητας..... | 4 |
| 2.1 Διάλεξη Τέταρτη..... | 4 |
| 2.1.1 ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝ..... | 4 |
| 2.1.2 ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ ΚΑΙ ΜΕΤΡΗΣΗ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟΥ ΕΓΧΩΡΙΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ..... | 6 |
| 2.1.3 Η ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ ΚΑΙ ΤΟ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝ 7 | |
| 2.1.3.1 Δυσκολίες στον Υπολογισμό των Μεγεθών του Εθνικού Προϊόντος 8 | |
| 2.1.4 ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑ 9 | |
| 2.1.4.1 ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΘΥΜΑΣΤΕ:..... | 12 |
| 2.1.5 ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΥΗΜΕΡΙΑ ... | 13 |
| 2.1.5.1 ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΘΥΜΑΣΤΕ:..... | 19 |

1. Σκοποί ενότητας

2. Περιεχόμενα ενότητας

2.1 Διάλεξη Τέταρτη

2.1.1 ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝ

Όπως για την παρακολούθηση της οικονομικής κατάστασης μια επιχείρησης χρειάζεται να χρησιμοποιούνται διάφοροι λογαριασμοί και λογιστικό σύστημα, έτσι και για την λειτουργία της οικονομίας μιας χώρας είναι αναγκαίο να υπάρχει ένα **σύστημα εθνικών λογαριασμών** ώστε να μπορούν να γίνουν διάφορες διαχρονικές συγκρίσεις και να διαπιστωθεί η οιαδήποτε βελτίωση είτε χειροτέρευση της απόδοσης των διαφόρων μεγεθών, η υλοποίηση των συγκεκριμένων στόχων και να μπορεί επίσης να γίνει κάποιος προγραμματισμός και σχεδιασμός. Οι εθνικοί λογαριασμοί δείχνουν την αξία του προϊόντος που παρήχθη σε ένα χρονικό διάστημα καθώς επίσης την κατανάλωση, την συνολική επένδυση και τις μεταβολές των διαφόρων οικονομικών μεγεθών από τις προηγούμενες χρονικές περιόδους. Στους εθνικούς λογαριασμούς περιλαμβάνονται διάφορα βασικά οικονομικά μεγέθη, όπως για παράδειγμα το εθνικό προϊόν, το εγχώριο προϊόν, το εθνικό εισόδημα, το εγχώριο εισόδημα, η εθνική δαπάνη, η εγχώρια δαπάνη, το προσωπικό εισόδημα και το προσωπικό διαθέσιμο εισόδημα.

Συχνά χρησιμοποιούμε διάφορους όρους, όπως για παράδειγμα το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν, το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν, Καθαρό Εγχώριο Προϊόν, και το Καθαρό Εθνικό Προϊόν για να περιγράψουμε την παραγωγική δυναμικότητα και την αναπτυξιακή διαδικασία μιας χώρας και μιας περιοχής. Σύμφωνα λοιπόν με τους κοινώς αποδεκτούς ορισμούς μπορούμε να θεωρήσουμε:

- **Εθνικό Προϊόν** (National Product) είναι η συνολική χρηματική αξία των αγαθών και των υπηρεσιών της τελικής χρήσης που παράγονται σε μια οικονομία κατά την διάρκεια ορισμένης χρονικής περιόδου. Με τον όρο εθνικό προϊόν μιας χώρας εννοούμε το προϊόν που παράγεται από τους συντελεστές παραγωγής (εργασία, κεφάλαιο και γη) που ανήκουν σε μόνιμους κατοίκους της χώρας, άσχετα εάν η παραγωγή του προϊόντος γίνεται μέσα είτε έξω από την χώρα. Πρέπει να σημειώσουμε τα μεγέθη εθνικό προϊόν και εγχώριο προϊόν **επικαλύπτονται σε μεγάλο βαθμό, αλλά όμως δεν είναι τα ίδια**. Ένα τμήμα του εθνικού προϊόντος δεν περιλαμβάνεται στο εγχώριο προϊόν γιατί αφορά το προϊόν που παράχθηκε στο εξωτερικό από παραγωγικούς συντελεστές που όμως ανήκουν σε μόνιμους κατοίκους της χώρας. Τέλος ένα τμήμα του εγχώριου προϊόντος δεν περιλαμβάνεται στο εθνικό προϊόν γιατί οι παραγωγικοί συντελεστές που το παρήγαγαν ανήκουν σε μόνιμους κατοίκους ξένων χωρών. Για παράδειγμα, η αμοιβή ενός Ιταλού συμβούλου που καλείται προσωρινά από την Ελλάδα για την παροχή κάποιων συμβουλών αποτελεί τμήμα του ελληνικού εγχώριου προϊόντος γιατί οι συγκεκριμένες υπηρεσίες παρήχθησαν στην χώρα μας, αλλά όχι όμως και του ελληνικού εθνικού προϊόντος, αλλά του εθνικού προϊόντος της Ιταλίας εφόσον η μόνιμη

κατοικία και η χώρα προέλευσης του εμπειρογνώμονα είναι η Ιταλία. Τέλος τα κέρδη στην Ελλάδα των ξένων κεφαλαιούχων που έχουν επενδύσει στην χώρα μας και τα μεταφέρουν στο εξωτερικό (στην χώρα τους) αποτελούν μέρος του Ελληνικού εγχώριου προϊόντος αλλά όχι του Ελληνικού εθνικού προϊόντος. Με παρεμφερή τρόπο, τα κέρδη των Ελλήνων επενδυτών από άλλες χώρες στο εξωτερικό που μεταφέρονται στην χώρα μας αποτελούν μέρος του εγχώριου προϊόντος της ξένης χώρας, αλλά ταυτόχρονα αποτελούν και μέρος του Ελληνικού εθνικού προϊόντος.

- **Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν**, (Gross Domestic Product), είναι το άθροισμα των αμοιβών των συντελεστών της παραγωγής με την μορφή των εργατικών μισθών, των έγγειων προσόδων, των τόκων και των κερδών που δημιουργούνται μέσα στα όρια του κράτους μέσα σε μια χρονική περίοδο.
- **Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν**, Α. Ε. Π, (Gross National Product), προκύπτει εάν στο **Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν** προσθέσουμε το καθαρό εισόδημα που προέρχεται από το εξωτερικό στους κατοίκους της χώρας. Δηλαδή με άλλα λόγια, όταν στο εθνικό προϊόν έχουν συμπεριληφθεί οι ακαθάριστες επενδύσεις αυτό ονομάζεται ακαθάριστο εθνικό προϊόν. Ακαθάριστες επενδύσεις είναι αυτές που περιλαμβάνουν ολόκληρη την αξία του υλικού νέου κεφαλαίου που δημιουργήθηκε στην οικονομία
- **Καθαρό Εγχώριο Προϊόν**, (Net Domestic Product), προκύπτει εάν στο **Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν** αφαιρέσουμε τις αποσβέσεις. Απόσβεση εννοούμε την αξία του αχρηστευμένου κεφαλαίου (επένδυσης) που επέρχεται λόγω λειτουργικής φθοράς είτε παλαιώματος στην διάρκεια μιας χρονικής περιόδου.
- **Καθαρό Εθνικό Προϊόν**, (Net National Product), προκύπτει εάν στο **Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν** αφαιρέσουμε τις αποσβέσεις. Δηλαδή με άλλα λόγια, όταν στο εγχώριο προϊόν έχουν συμπεριληφθεί οι καθαρές επενδύσεις αυτό ονομάζεται καθαρό εθνικό προϊόν. Καθαρές επενδύσεις θεωρούνται αυτές που ισούται με τις ακαθάριστες επενδύσεις μείον τις αποσβέσεις (δηλαδή το ποσό που αντιστοιχεί στο αχρηστευμένο κεφάλαιο δηλαδή στην λειτουργική φθορά και στην παλαιότητα).
- Παρατηρούμε μια σημαντική αύξηση κατά πέντε περίπου φορές του **Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος**.
- **Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν** καλείται το σύνολο των αξιών των τελικών αγαθών και των υπηρεσιών που παράγονται σε μια εθνική οικονομία μέσα σε μία χρονική περίοδο (συνήθως ένα έτος). Όταν ο ρυθμός μεταβολής του **Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος** είναι θετικός είτε αρνητικός είτε μηδενικός, τότε αυτό φανερώνει ότι η οικονομία της χώρας είναι σε άνοδο είτε σε ύφεση είτε σε στασιμότητα αντίστοιχα.
- Ο πρωτογενής τομέας περιλαμβάνει την γεωργία, την κτηνοτροφία, τα δάση και την αλιεία. Ο πρωτογενής τομέας σημείωσε μια χρονική βαθμιαία μείωση στην συνεισφορά του **Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος** και επίσης στην απασχόληση του εργατικού δυναμικού (λόγω της εγκατάλειψης της γης και του φαινόμενου της μετανάστευσης).
- Ο Δευτερογενής τομέας αποτελείται από τους κλάδους της βιομηχανίας, της ενέργειας, της ύδρευσης, των ορυχείων-λατομείων, των μεταλλευμάτων και της οικοδομής

- Η δημιουργία των διαφόρων έργων υποδομής συνετέλεσε διαχρονικά στην αύξηση της βιομηχανικής παραγωγής, στην αύξηση της συνεισφοράς του δευτερογενούς τομέα (βιομηχανικού τομέα) στο **Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν**, καθώς επίσης και στην απασχόληση στον συγκεκριμένο τομέα.
- Ο τριτογενής τομέας περιλαμβάνει το εμπόριο, τις μεταφορές (θαλάσσιες, εναέριες, και χερσαίες), τις επικοινωνίες, την δημόσια διοίκηση, τις τράπεζες, και τις ασφάλειες, την εκπαίδευση, την υγεία και τις υπόλοιπες υπηρεσίες.
- Η συνεισφορά του τριτογενή τομέα στο **Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν** καθώς επίσης και στην απασχόληση αποδεικνύει την αύξηση του ρόλου του τριτογενή τομέα και την **«στροφή»** της Ελληνικής οικονομίας αρχικά από τον πρωτογενή τομέα, αργότερα στον δευτερογενή τομέα και τελικά στον τριτογενή τομέα.

2.1.2 ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ ΚΑΙ ΜΕΤΡΗΣΗ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟΥ ΕΓΧΩΡΙΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ

Στην οικονομία παράγονται χιλιάδες διαφορετικά αγαθά και υπηρεσίες κάθε χρόνο, όμως οι ποσότητες τους δεν μπορούν να προστεθούν και να μας δώσουν ένα λογικό σύνολο πού να μας δείχνει το μέγεθος της παραγωγής. Για παράδειγμα, δεν μπορούμε να προσθέσουμε διάφορους τόνους γεωργικών προϊόντων μαζί με βιομηχανικά είδη, κλ.π Το θέμα λοιπόν είναι πως μπορούμε να εκτιμήσουμε κάθε φορά το μέγεθος του εθνικού προϊόντος και τις εκάστοτε χρονικές μεταβολές του ;

Για να υπολογίσουμε το εθνικό προϊόν θα πρέπει να εκτιμήσουμε την συνολική χρηματική τους αξία. Για να υπολογίσουμε την συνολική χρηματική αξία θα πρέπει να πολλαπλασιάσουμε τις συνολικές ποσότητες του κάθε αγαθού και των υπηρεσιών πού παρήχθησαν με τις αντίστοιχες τιμές τους και μετά να αθροίσουμε τα επί-μέρους γινόμενα. Η συνολική αξία αυτών των προϊόντων αντιπροσωπεύει τη συμβολή της παραγωγής στην οικονομική ευημερία της χώρας.

Συνήθως για τον υπολογισμό του εθνικού προϊόντος χρησιμοποιούμε τις ακόλουθες μεθόδους:

- Η πρώτη μέθοδος αναφέρεται στον υπολογισμό και στο άθροισμα των μεγεθών πού αντιστοιχούν στα αγαθά και στις υπηρεσίες της τελικής μόνο και όχι της ενδιάμεσης χρήσης για να αποφευχθεί ο διπλός υπολογισμός. Στην πρώτη μέθοδο λαμβάνουμε υπόψη μονάχα την αξία των τελικών προϊόντων και όχι αυτών των ενδιάμεσων, καθόσον αυτά ήδη περιλαμβάνονται στην τιμή των τελικών προϊόντων, έτσι ώστε να μην τα υπολογίσουμε διπλές φορές και κάνουμε λανθασμένο υπολογισμό και διόγκωση του προϊόντος. Για παράδειγμα, στην αξία του ψωμιού περιλαμβάνεται η αξία του αλεύρου και του σιταριού πού χρησιμοποιήθηκαν και δεν θα τα υπολογίσουμε ξανά. Εάν υπολογίσουμε την αξία του ψωμιού (του τελικού προϊόντος) καθώς επίσης και αυτών του αλεύρου και του σιταριού (πού είναι τα ενδιάμεσα προϊόντα) θα καταλήγαμε σε τριπλό υπολογισμό του αλεύρου και συνεπώς σε λανθασμένη διογκωμένη εκτίμηση του εθνικού προϊόντος.
- Η δεύτερη μέθοδος αναφέρεται στον υπολογισμό και στο άθροισμα των μεγεθών πού αντιστοιχούν στα αγαθά και στις υπηρεσίες της ενδιάμεσης

χρήσης. Ένας εναλλακτικός τρόπος θα είναι να εκτιμήσουμε τις προστιθέμενες αξίες σε κάθε στάδιο παραγωγής και στο τέλος να προστεθούν όλες μαζί από κοινού. Εάν γίνει αυτό για όλα τα αγαθά και τις υπηρεσίες και όχι μονάχα για τα αγαθά και τις υπηρεσίες της τελικής χρήσης, και αθροίσουμε τα σχετικά μεγέθη τότε το τελικό άθροισμα θα ισούται με το εθνικό προϊόν, όπως είχαμε υπολογίσει με την πρώτη μέθοδο των αγαθών και των υπηρεσιών της τελικής χρήσης. Για παράδειγμα, μπορούμε στο αρχικό παράδειγμα που αναφέραμε ανωτέρω, να υπολογίσουμε αρχικά την αξία του παραχθέντος σιταριού, μετά να υπολογίσουμε και να αθροίσουμε την προστιθέμενη αξία του άλευρου (όταν στην δεύτερη ενδιάμεση φάση μετατρέπεται το σιτάρι σε αλεύρι) και τέλος να υπολογίσουμε και να αθροίσουμε την προστιθέμενη αξία του ψωμιού (στην τρίτη τελική φάση όταν μετατρέπεται το αλεύρι σε ψωμί).

- Η τρίτη μέθοδος υπολογισμού του εθνικού προϊόντος δεν βασίζεται στην εκτίμηση της αξίας των προϊόντων αλλά στο άθροισμα των εισοδημάτων που δημιουργήθηκαν από την παραγωγή και την διάθεση τους. Υπολογίζουμε και αθροίζουμε δηλαδή τα μεγέθη που αντιστοιχούν σε όλα τα στοιχεία του κόστους, που αποτελούν τις αμοιβές των παραγωγικών συντελεστών συν τα κέρδη. Και στην Τρίτη μέθοδο που χρησιμοποιούμε η συνολική αξία και το μέγεθος του εθνικού προϊόντος που θα βρούμε θα πρέπει να είναι το ίδιο με αυτό των δύο ανωτέρω περιπτώσεων-μεθοδολογιών που μόλις αναλύσαμε.
- Μια τελευταία μέθοδος για τον προσδιορισμό και τον υπολογισμό του εθνικού προϊόντος είναι ο υπολογισμός της αξίας των αγαθών και των υπηρεσιών τελικής χρήσης που περιλαμβάνει τα μεγέθη που αφορούν την ιδιωτική κατανάλωση, τις ιδιωτικές επενδύσεις καθώς επίσης και τα μεγέθη του δημοσίου τομέα και τέλος τις εξαγωγές μείον τις εισαγωγές των προϊόντων. Δηλαδή το Εθνικό προϊόν μπορεί να εκφρασθεί από την ακόλουθη ταυτότητα: $Y = K + E$ (το άθροισμα της κατανάλωσης και της επένδυσης). Οι επενδύσεις διακρίνονται σε ακαθάριστες επενδύσεις που περιλαμβάνουν ολόκληρη την αξία του υλικού νέου κεφαλαίου που δημιουργήθηκε στην οικονομία, ενώ καθαρές επενδύσεις θεωρούνται αυτές που ισούται με τις ακαθάριστες επενδύσεις μείον τις αποσβέσεις (δηλαδή το ποσό που αντιστοιχεί στο αχρηστευμένο κεφάλαιο δηλαδή στην λειτουργική φθορά και στην παλαιότητα). Η διαφορά δηλαδή μεταξύ ακαθάριστων επενδύσεων και καθαρών επενδύσεων είναι οι αποσβέσεις. Ιδιαίτερα η βασική ταυτότητα για τον υπολογισμό του εθνικού προϊόντος που ισχύει και η την συνθήκη ισορροπίας στην ανοικτή οικονομία είναι η ακόλουθη:

$$Y = C + I + G + (X - M), \text{ δηλαδή}$$

Εθνικό Εισόδημα (Y) = Κατανάλωση [C] + Επενδύσεις [I] + Δημόσιες Δαπάνες [G] + (Εξαγωγές [X] - Εισαγωγές [M])

2.1.3 Η ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ ΚΑΙ ΤΟ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝ

2.1.3.1 Δυσκολίες στον Υπολογισμό των Μεγεθών του Εθνικού Προϊόντος

Για τον υπολογισμό του εθνικού προϊόντος γίνεται προσπάθεια για την καλύτερη εκτίμηση και προσέγγιση της αξίας του προϊόντος της οικονομίας με προσωπικούς καθώς επίσης και απλοποιητικούς υπολογισμούς. Όμως συχνά ο υπολογισμός του εθνικού προϊόντος παρουσιάζει αρκετά προβλήματα, καθόσον τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία πολλές φορές έχουν σοβαρές ατέλειες και συνέπειες. Ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα για τον σωστό υπολογισμό του εθνικού προϊόντος είναι το μέρος της παραγωγής που δεν συμπεριλαμβάνεται στο εθνικό προϊόν είτε γιατί δεν διοχετεύεται στην αγορά (με την αυτοκατανάλωση) είτε επειδή αποκρύπτεται και δεν δηλώνεται (με την μορφή της παραοικονομίας). Για παράδειγμα, το αγροτικό προϊόν που καταναλώνεται από τους ίδιους τους παραγωγούς, οι υπηρεσίες που προσφέρουν στο σπίτι τους οι νοικοκυρές είτε δεν υπολογίζονται καθόλου είτε υπολογίζονται σε πολύ χαμηλότερο βαθμό απ' ό τι πραγματικά κατά τον υπολογισμό του εθνικού προϊόντος.

Μια επί-πρόσθετη δυσκολία παρουσιάζει ο υπολογισμός της αξίας του προϊόντος και των υπηρεσιών του δημοσίου τομέα. Η παραγωγή του προϊόντος και των υπηρεσιών του δημοσίου τομέα χρηματοδοτούνται από φόρους, δημόσια έσοδα (το τμήμα των δημοσίων εσόδων που αντιστοιχεί στις δημόσιες δαπάνες). Το μεγαλύτερο τμήμα των υπηρεσιών και των αγαθών του δημοσίου τομέα δεν πωλούνται στην αγορά με βάση τις αρχές της ελεύθερης οικονομίας, όπως για παράδειγμα οι υπηρεσίες της εθνικής άμυνας, οι υπηρεσίες παροχής δικαιοσύνης, η τήρηση της δημόσιας τάξης, η ιατρική περίθαλψη κ.λ.π. Λόγω των δυσκολιών αυτών και της αδυναμίας για τον επακριβή υπολογισμό προϊόντος και των υπηρεσιών του δημοσίου τομέα, συνήθως υπολογίζεται το κόστος λειτουργίας του δημοσίου τομέα και αυτό θεωρείται ότι αντιπροσωπεύει την αξία του παραχθέντος προϊόντος και των υπηρεσιών του δημοσίου τομέα.

Ένα επί-πρόσθετο πρόβλημα στον υπολογισμό του εθνικού προϊόντος είναι η μεταβολή των τιμών που επηρεάζονται ανάλογα από το ποσοστό του πληθωρισμού. Συνέπεια της αύξησης των τιμών λόγω του πληθωρισμού είναι ότι τα διαχρονικά μεγέθη που αναφέρονται στο εθνικό προϊόν σε τρέχουσες τιμές, δηλαδή στις τιμές αυτές που περικλείουν το ποσοστό του πληθωρισμού δεν είναι συγκρίσιμα μεταξύ τους. Για να μπορέσουμε να κάνουμε διάφορες διαχρονικές συγκρίσεις μεταξύ των μεγεθών του εθνικού προϊόντος συνήθως υπολογίζουμε και χρησιμοποιούμε τις σταθερές τιμές, δηλαδή τις τιμές εκείνες που δεν περικλείουν το ποσοστό του πληθωρισμού. Για τον υπολογισμό των μεγεθών σε σταθερές τιμές αρχικά υπολογίζουμε και εκτιμούμε το εθνικό προϊόν σε τρέχουσες τιμές και μετά εφαρμόζοντας την επιλογή ενός έτους-βάσης (συνήθως επιλέγουμε τυχαία κάποιο έτος που για διευκόλυνση να είναι το τελευταίο δεκαδικό ψηφίο σε 0 είτε σε 5) και εν' συνεχεία αποπληθωρίζουμε τα μεγέθη (δηλαδή τα μετατρέπουμε σε σταθερές τιμές) διαιρώντας με τον αποπληθωριστή αυτό όλα τα σχετικά μεγέθη του εθνικού προϊόντος που είναι σε τρέχουσες τιμές. Σαν αποπληθωριστή επιλέγουμε τον δείκτη τιμών προϊόντος που περιλαμβάνει τα ετήσια ποσοστά πληθωρισμού. Με αυτό τον τρόπο τα μεγέθη του εθνικού προϊόντος που προκύπτουν από τον υπολογισμό και την μετατροπή σε σταθερές τιμές είναι συγκρίσιμα μεταξύ τους.

2.1.4 ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑ

Το σύνολο των αμοιβών των παραγωγικών συντελεστών που συμβάλλουν στην παραγωγή των αγαθών και των υπηρεσιών κατά την διάρκεια μιας ορισμένης χρονικής περιόδου καλείται εθνικό εισόδημα. Δηλαδή, εθνικό εισόδημα είναι το σύνολο των εισοδημάτων που δημιουργούνται από την παραγωγή του προϊόντος της οικονομίας. Το εθνικό εισόδημα αποτελείται από τους μισθούς, τα ημερομίσθια, την αμοιβή του συντελεστή κεφαλαίου, την έγγειο πρόσοδο δηλαδή την αμοιβή της γης/φυσικό περιβάλλον, και τις άλλες αμοιβές των παραγωγικών συντελεστών όπως για παράδειγμα την αμοιβή της επιχειρηματικότητας. Πιο συγκεκριμένα:

- **Εθνικό Εισόδημα** είναι το **Καθαρό Εθνικό Προϊόν** εκφρασμένο σε χρηματικές μονάδες. Δηλαδή το Εθνικό εισόδημα μπορεί να εκφρασθεί από την ακόλουθη ταυτότητα: $Y = K + E$ (το άθροισμα της κατανάλωσης και της επένδυσης). Βασική Ταυτότητα για την συνθήκη ισορροπίας του εισοδήματος σε ανοικτή οικονομία είναι η ακόλουθη:

$$Y = C + I + G + (X - M),$$

δηλαδή,

$$\text{Εθνικό Εισόδημα} = \text{Κατανάλωση} + \text{Επενδύσεις} + \text{Δημόσιες Δαπάνες} \\ + (\text{Εξαγωγές} - \text{Εισαγωγές})$$

Όταν το εθνικό προϊόν περιλαμβάνει και την αξία της απόσβεσης, (δηλαδή της αξίας του αχρηστευμένου κεφαλαίου που επέρχεται λόγω λειτουργικής φθοράς), τότε καλείται ως ακαθάριστο εθνικό εισόδημα, ενώ όταν δεν περιλαμβάνεται η απόσβεση τότε αναφέρεται ως καθαρό εθνικό εισόδημα. Το εθνικό εισόδημα είναι αντίστοιχο του εθνικού προϊόντος γιατί είναι το σύνολο των αμοιβών των παραγωγικών συντελεστών που ανήκουν σε μόνιμους κατοίκους της χώρας για την συμβολή τους στην παραγωγική διαδικασία, άσχετα με το εάν οι παραγωγικοί συντελεστές βρίσκονται είτε η παραγωγική διαδικασία πραγματοποιείται μέσα είτε έξω από την χώρα. Αντίστοιχο του εγχώριου προϊόντος είναι το εγχώριο εισόδημα που φανερώνει το σύνολο των αμοιβών των παραγωγικών συντελεστών που βρίσκονται μέσα στην επικράτεια της χώρας, ανεξάρτητα από την μόνιμη κατοικία των ιδιοκτητών των παραγωγικών συντελεστών. Επίσης το εθνικό εισόδημα μιας χώρας ισούται με το εγχώριο εισόδημα συν το σύνολο των εισοδημάτων από το εξωτερικό που αντιπροσωπεύει τις αμοιβές των συντελεστών της παραγωγής που βρίσκονται στο εξωτερικό αλλά ανήκουν σε μόνιμους κατοίκους της χώρας μείον το σύνολο των εισοδημάτων που αντιπροσωπεύουν τις αμοιβές των συντελεστών της παραγωγής που βρίσκονται στην χώρα αλλά ανήκουν σε μόνιμους κατοίκους άλλων χωρών.

Πρέπει να σημειώσουμε ότι το εθνικό εισόδημα διαφέρει από το σύνολο των εισοδημάτων που δικαιούνται να εισπράξουν τα διάφορα άτομα στην οικονομία και το οποίο ονομάζεται προσωπικό εισόδημα. Δηλαδή, εθνικό εισόδημα είναι το σύνολο των αμοιβών των παραγωγικών συντελεστών για την παραγωγή του προϊόντος της οικονομίας, ενώ προσωπικό εισόδημα είναι το σύνολο των εισοδημάτων που δικαιούνται να εισπράξουν (σε χρήμα είτε σε είδος) τα διάφορα άτομα στην

οικονομία. Το εθνικό εισόδημα μετατρέπεται σε προσωπικό εισόδημα όταν αυτό διανέμεται στους ιδιοκτήτες των παραγωγικών συντελεστών. Ένα τμήμα όμως του εισοδήματος δεν φτάνει στα άτομα, γιατί για παράδειγμα αντιστοιχεί στην φορολογία. Εάν λοιπόν από το εθνικό εισόδημα αφαιρεθεί το σύνολο των προσωπικών φόρων, όπως για παράδειγμα ο φόρος εισοδήματος, τότε έχουμε το προσωπικό διαθέσιμο εισόδημα είτε απλά το διαθέσιμο εισόδημα. Πιο συγκεκριμένα:

- **Κατά Κεφαλή Εθνικό Εισόδημα** είναι το εισόδημα που αναλογεί σε κάθε πολίτη και το οποίο ευρίσκουμε διαιρώντας το **Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν** με τον πληθυσμό μιας χώρας του ίδιου πάντα έτους. Το **Κατά Κεφαλή Εθνικό Εισόδημα** χρησιμεύει σαν μέτρο σύγκρισης σχετικά με την επίδοση μιας οικονομίας. Ο δείκτης του **Κατά Κεφαλή Εθνικού Εισοδήματος** χρησιμοποιείται σαν **δείκτης για την οικονομική ανάπτυξη**, (άλλοι χρησιμοποιούν τον δείκτη του **Πραγματικού Κατά Κεφαλή Εισοδήματος**, δηλαδή του λόγου του **Εθνικού Εισοδήματος** προς τον πληθυσμό), παρόλο που απορρέει διάφορες αμφισβητήσεις σχετικά με την διαθεσιμότητα των στατιστικών στοιχείων και τα στατιστικά στοιχεία που περιλαμβάνει ο δείκτης στις διάφορες χώρες για τις διεθνείς συγκρίσεις, καθ' όσον ο συγκεκριμένος δείκτης δεν λαμβάνει υπόψη και την αναδιανομή εισοδήματος μεταξύ και ανάμεσα στις χώρες.
- Τέλος η έννοια της **εθνικής δαπάνης** περιλαμβάνει το σύνολο των δαπανών που γίνονται για την αγορά του τελικού προϊόντος που παράγεται στην οικονομία μέσα σε μια ορισμένη χρονική περίοδο, καθώς επίσης και τη μεταβολή των αποθεμάτων (αύξηση είτε μείωση) μέσα στην ίδια χρονική περίοδο. Η διάκριση μεταξύ της εγχώρια δαπάνης και της εθνικής δαπάνης είναι αντίστοιχη του εγχώριου προϊόντος και του εθνικού προϊόντος. Το **ακαθάριστο εθνικό προϊόν** ισούται με το **ακαθάριστο εθνικό εισόδημα** και με την **ακαθάριστη εθνική δαπάνη**, καθώς επίσης αντίστοιχα το **ακαθάριστο εγχώριο προϊόν** ισούται με το **ακαθάριστο εγχώριο εισόδημα** και με την **ακαθάριστη εγχώρια δαπάνη**. Αντίστοιχα επίσης κινούνται και τα καθαρά εθνικά μεγέθη και καθαρά εγχώρια μεγέθη.
- $\text{Εθνικό Εισόδημα} = \text{Εγχώριο Εισόδημα} \pm \text{Καθαρό Εισόδημα από Αλλοδαπή}$
- $\text{Εθνικό Εισόδημα} = \text{Καθαρό Εθνικό Εισόδημα} + \text{Αποσβέσεις}$
- $\text{Εθνικό Εισόδημα (σε τιμές αγοράς)} = \text{Εθνικό Εισόδημα (σε τιμές συντελεστών)} + \text{Έμμεσοι Φόροι} - \text{Επιδότησεις}$
- $\text{Εγχώριο Εισόδημα (σε τιμές αγοράς)} = \text{Εγχώριο Εισόδημα (σε τιμές συντελεστών)} + \text{Έμμεσοι Φόροι} - \text{Επιδότησεις}$

- Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν = Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα
- Καθαρό Εθνικό Εισόδημα = Καθαρό Εθνικό Προϊόν - Έμμεσοι Φόροι + Επιδοτήσεις
- Προσωπικό Εισόδημα = Αμοιβές των χρησιμοποιηθέντων παραγωγικών συντελεστών + τρέχουσες μεταβιβάσεις από Δημόσιο + τρέχουσες μεταβιβάσεις από την αλλοδαπή
- Εθνική δαπάνη (σε τιμές αγοράς) = Εθνική δαπάνη (σε τιμές συντελεστών) + Έμμεσοι Φόροι – Επιδοτήσεις
- Εγχώρια δαπάνη (σε τιμές αγοράς) = Εγχώρια δαπάνη (σε τιμές συντελεστών) + Έμμεσοι Φόροι – Επιδοτήσεις
- Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (σε τιμές συντελεστών) = Καθαρό Εγχώριο Προϊόν (σε τιμές συντελεστών) + Αποσβέσεις
- Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν (σε τιμές συντελεστών) = Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (σε τιμές συντελεστών) ± Καθαρό Προϊόν από Αλλοδαπή
- Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν (σε τιμές αγοράς) = Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν (σε τιμές συντελεστών) + Έμμεσοι Φόροι – Επιδοτήσεις
- Ακαθάριστο Εγχώριο Εισόδημα = Καθαρό Εγχώριο Εισόδημα + Αποσβέσεις
- Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα = Ακαθάριστο Εγχώριο Εισόδημα ± Καθαρό Εισόδημα από Αλλοδαπή
- Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα (σε αγοραίες τιμές) = Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα (σε τιμές συντελεστών) + Έμμεσοι Φόροι – Επιδοτήσεις

- Ακαθάριστη Εγχώρια Δαπάνη = Καθαρή Εγχώρια Δαπάνη + Αποσβέσεις
- Ακαθάριστο Εθνική Δαπάνη = Ακαθάριστη Εγχώρια Δαπάνη ± Καθαρή Δαπάνη από Αλλοδαπή
- Ακαθάριστη Εθνική Δαπάνη (σε αγοραίες τιμές) = Ακαθάριστη Εθνική Δαπάνη (σε τιμές συντελεστών) + Έμμεσοι Φόροι – Επιδότησεις
- Διαθέσιμο Εισόδημα είναι ότι απομένει στους ιδιώτες, δηλαδή το προσωπικό εισόδημα μετά από την αφαίρεση των πάσης φύσεως φόρων που καταβάλλονται από αυτούς. Το διαθέσιμο εισόδημα μπορεί είτε να καταναλωθεί είτε να αποταμιευθεί.
- Εθνικό εισόδημα είναι το άθροισμα της κατανάλωσης (ιδιωτικής και δημόσιας) και της αποταμίευσης (ιδιωτικής και δημόσιας) της εθνικής οικονομίας.
- Η εθνική δαπάνη είναι το σύνολο των δαπανών που γίνονται για την αγορά του εθνικού προϊόντος.
- Η εγχώρια δαπάνη είναι το σύνολο των δαπανών που γίνονται για την αγορά του εγχώριου προϊόντος.
- Για την εθνική δαπάνη ισχύει εγχώρια δαπάνη συν καθαρό εισόδημα από αλλοδαπή
- Η ακαθάριστη εθνική δαπάνη ισούται με την καθαρή εθνική δαπάνη συν τις αποσβέσεις. Η ακαθάριστη εθνική δαπάνη περιλαμβάνει τις ακόλουθες κατηγορίες όπως για παράδειγμα την κατανάλωση, την επένδυση, και την καθαρή δαπάνη από το εξωτερικό. Η κατανάλωση διακρίνεται στην ιδιωτική και στην δημόσια

2.1.4.1 ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΘΥΜΑΣΤΕ:

Βασικές Μακροοικονομικές Έννοιες και Όροι:

- **Εθνικό Προϊόν** (National Product) είναι η συνολική χρηματική αξία των αγαθών και των υπηρεσιών της τελικής χρήσης που παράγονται σε μια οικονομία κατά την διάρκεια ορισμένης χρονικής περιόδου. Με τον όρο εθνικό προϊόν μιας χώρας εννοούμε το προϊόν που παράγεται από τους συντελεστές παραγωγής (εργασία, κεφάλαιο και γη) που ανήκουν σε μόνιμους κατοίκους της χώρας, άσχετα εάν η παραγωγή του προϊόντος γίνεται μέσα είτε έξω από την χώρα.
- **Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν**, (Gross Domestic Product), είναι το άθροισμα των αμοιβών των συντελεστών της παραγωγής με την μορφή των εργατικών μισθών, των έγγειων προσόδων, των τόκων και των κερδών που δημιουργούνται μέσα στα όρια του κράτους μέσα σε μια χρονική περίοδο. Δηλαδή, το **Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν**, Α. Ε. Π, (Gross National Product), προκύπτει εάν στο **Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν** προσθέσουμε το καθαρό εισόδημα που προέρχεται από το εξωτερικό στους κατοίκους της χώρας.
- **Καθαρό Εγχώριο Προϊόν**, (Net Domestic Product), προκύπτει εάν στο **Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν** αφαιρέσουμε τις αποσβέσεις. Απόσβεση

εννοούμε την αξία του αχρηστευμένου κεφαλαίου (επένδυσης) που επέρχεται λόγω λειτουργικής φθοράς είτε παλαιώματος στην διάρκεια μιας χρονικής περιόδου. Δηλαδή, το **Καθαρό Εθνικό Προϊόν**, (Net National Product), προκύπτει εάν στο **Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν** αφαιρέσουμε τις αποσβέσεις.

- Η έννοια της **εθνικής δαπάνης** περιλαμβάνει το σύνολο των δαπανών που γίνονται για την αγορά του τελικού προϊόντος που παράγεται στην οικονομία μέσα σε μια ορισμένη χρονική περίοδο, καθώς επίσης και τη μεταβολή των αποθεμάτων (αύξηση είτε μείωση) μέσα στην ίδια χρονική περίοδο.
- Η έννοια του **κατά Κεφαλή Εθνικό Εισόδημα** είναι το εισόδημα που αναλογεί σε κάθε πολίτη και το οποίο ευρίσκουμε διαιρώντας το **Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν** με τον πληθυσμό μιας χώρας του ίδιου πάντα έτους. Το **Κατά Κεφαλή Εθνικό Εισόδημα** χρησιμεύει σαν μέτρο σύγκρισης σχετικά με την επίδοση μιας οικονομίας.
- Η βασική ταυτότητα για τον υπολογισμό του εθνικού προϊόντος που ισχύει και η την συνθήκη ισορροπίας στην ανοικτή οικονομία είναι η ακόλουθη:

$$Y = C + I + G + (X - M),$$

δηλαδή

Εθνικό Εισόδημα (Y) = Κατανάλωση [C] + Επενδύσεις [I] + Δημόσιες Δαπάνες [G] + (Εξαγωγές [X] - Εισαγωγές [M])

2.1.5 ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΥΗΜΕΡΙΑ

Η οικονομική ευημερία μιας κοινωνίας εξαρτάται από την ποσότητα, το είδος και την ποιότητα των αγαθών και των υπηρεσιών που παράγει. Όσο περισσότερα προϊόντα μπορεί να παράγει τόσο μεγαλύτερη δυνατότητα έχει να καταναλώνει και άρα τόσο μεγαλύτερο είναι το επίπεδο της οικονομικής ευημερίας. Μια οικονομία μπορεί βέβαια αποκτά μέσω του εξωτερικού εμπορίου τα προϊόντα εκείνα που δεν παράγονται, αλλά για την απόκτηση αυτών των προϊόντων θα πρέπει να προσφέρει δικά της προϊόντα. Επίσης είναι δυνατόν για ένα μικρό χρονικό διάστημα να δανείζεται από το εξωτερικό για να πληρώσει για τις εισαγωγές της, αλλά θα πρέπει όμως σε κάποιο ακόλουθο διάστημα να κάνει την αποπληρωμή των χρεών της και για αυτό τον λόγο θα πρέπει να εξάγει κάποια προϊόντα και αγαθά ώστε να αποκτήσει τα αναγκαία ποσά που χρειάζεται.

Όπως αναφέραμε, οι δείκτες του εθνικού προϊόντος και του κατά κεφαλή εισοδήματος χρησιμοποιούνται σαν δείκτες για την οικονομική ανάπτυξη, (άλλοι χρησιμοποιούν τον δείκτη του **Πραγματικού Κατά Κεφαλή Εισοδήματος**, δηλαδή του λόγου του **Εθνικού Εισοδήματος** προς τον πληθυσμό). Παρόλα αυτά υπάρχουν διάφορες αμφισβητήσεις σχετικά με την διαθεσιμότητα των στατιστικών στοιχείων και τα στατιστικά στοιχεία που περιλαμβάνει οι δείκτες αυτοί στις διάφορες χώρες για τις διεθνείς συγκρίσεις, καθ' όσον οι συγκεκριμένοι δείκτες δεν λαμβάνουν υπόψη την αναδιανομή εισοδήματος μεταξύ και ανάμεσα στις χώρες.

Ένα εναλλακτικό μέτρο που χρησιμοποιείται και αντικατοπτρίζει καλύτερα το μέγεθος και τους ρυθμούς οικονομικής ευημερίας και ανάπτυξης είναι αυτό του βιοτικού επιπέδου. Το **Βιοτικό επίπεδο** προσδιορίζει τον βαθμό κάλυψης των αναγκών μιας κοινωνίας (όπως για παράδειγμα τις ανάγκες διατροφής, ένδυσης, υγείας, εκπαίδευσης κ.λ.π). Όσο περισσότερο καλύπτονται οι ανάγκες τόσο έχουμε υψηλότερο βιοτικό επίπεδο. Η άνοδος του βιοτικού επιπέδου σε μια χώρα προσδιορίζει κατά βάση και τον δείκτη **οικονομικής είτε περιφερειακής ανάπτυξης** της συγκεκριμένης χώρας. Ο **δείκτης του βιοτικού επιπέδου** χρησιμοποιείται σαν **δείκτης για την οικονομική ανάπτυξη** για διεθνής και διαχρονικές συγκρίσεις. Τις διάφορες χώρες διακρίνουμε ανάλογα σε **αναπτυγμένες χώρες** (developed countries), σε **αναπτυσσόμενες (developing countries)** και σε **ολιγότερο αναπτυγμένες χώρες** (less developed countries) (τρίτος κόσμος); σαν κριτήρια για τον διαχωρισμό αυτό χρησιμοποιούνται το ποσοστό του εθνικού προϊόντος, το ποσοστό των επενδύσεων, και τα ποσοστά της δημόσιας και της συνολικής κατανάλωσης.

Πίνακας: Στοιχεία Βιοτικού Επιπέδου

| Βασικές Μονάδες Μέτρησης |
|---|
| <ul style="list-style-type: none"> • (1). Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα κατά Κεφαλή (σε τρέχ. τιμές-χιλ. δρχ.) • (2). Κατανάλωση Ενέργειας κατά Κεφαλή (σε τον. ισοδ. πετρελαίου) • (3). Αυτοκίνητα Επιβατικά ανά 1000 κατοίκους • (4). Τηλέφωνα (κύριες συνδέσεις) ανά 1000 κατοίκους • (5). Ραδιόφωνα σαν ποσοστό επί των νοικοκυριών • (6). Τηλεοράσεις (ασπρόμαυρες) σαν ποσοστό επί των νοικοκυριών • (7). Τηλεοράσεις (έγχρωμες) σαν ποσοστό επί των νοικοκυριών • (8). Βίντεο σαν ποσοστό επί των νοικοκυριών |

Στον άνω Πίνακα παρατηρούμε τα βασικά μεγέθη και τα κυριότερα στοιχεία του δείκτη του Βιοτικού Επιπέδου. Για παράδειγμα, κατά την χρονική περίοδο των δεκαετιών 1950, 1960, 1970 και 1980 το *Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν* σημείωσε μια αύξηση περίπου 6,9%, 7,9%, 4,4% και 3,5% αντίστοιχα. Δηλαδή η μέση τιμή του *Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος* για την Ελληνική οικονομία στην χρονική περίοδο (1950-1980) ήταν 6,2%, ενώ για την ίδια χρονική περίοδο των χωρών της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α. ήταν 3,7% και 3,3% αντίστοιχα. Την δεκαετία όμως του 1980 ο ετήσιος ρυθμός αύξησης του *Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος* ήταν μονάχα 0,9% γεγονός που δείχνει την στασιμότητα της Ελληνικής οικονομίας, ενώ για την ίδια χρονική περίοδο των χωρών της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α. ήταν 2,1% και 2,8% αντίστοιχα. Κατά την δεκαετία του 1980, η αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης και η μείωση των επενδύσεων επιφέρουν την μείωση του *Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος* της Ελληνικής οικονομίας.

Πίνακας: Εγχώρια Ζήτηση-Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν, σταθ. τιμές 1995, δις δρχ.

| | Ιδιωτικ ή Εθνική Κατανάλ | Δημόσι α Κατ/ση | Ακαθ. Επενδύσει ς Παγίου Κεφαλαίου | Μεταβολή Αποθεμάτων & Στατιστικές Διαφορές | Εγχώρια Ζήτηση | Εξαγωγές Αγαθών και Υπηρεσιώ ν | Εισαγωγές Αγαθών και Υπηρεσιώ ν | Ισοζύγιο Αγαθών και Υπηρεσιώ ν | Ακαθ. Εγχώριο Προϊόν |
|------|-----------------------------------|-----------------------|---|--|-------------------|--|---|--|----------------------------|
| 1960 | 4467,2 | 1056,2 | 2023,3 | -643,8 | 6903,0 | 411,5 | 559,7 | -148,2 | 6754,8 |
| 1961 | 4781,0 | 1102,7 | 2290,1 | -349,6 | 7824,2 | 452,3 | 629,8 | -177,6 | 7646,7 |
| 1962 | 4972,2 | 1176,3 | 2401,9 | -611,2 | 7939,2 | 431,6 | 696,3 | -264,6 | 7674,6 |
| 1963 | 5250,2 | 1225,4 | 2243,6 | 174,6 | 8893,8 | 498,6 | 808,9 | -310,2 | 8583,6 |
| 1964 | 5786,4 | 1339,7 | 2663,8 | 105,5 | 9895,4 | 466,7 | 970,8 | -504,1 | 9391,3 |
| 1965 | 6192,9 | 1459,8 | 3071,8 | 266,2 | 10990,7 | 542,1 | 1130,3 | -588,2 | 10402,5 |
| 1966 | 6625,6 | 1551,3 | 3223,2 | 109,4 | 11509,6 | 710,8 | 1142,2 | -431,4 | 11078,1 |
| 1967 | 7094,2 | 1682,6 | 3176,4 | 227,9 | 12181,2 | 732,3 | 1207,2 | -475,0 | 11706,2 |
| 1968 | 7650,1 | 1705,3 | 3919,2 | -101,0 | 13173,5 | 718,7 | 1342,7 | -624,0 | 12549,5 |
| 1969 | 8132,7 | 1836,1 | 4536,2 | 241,5 | 14746,5 | 787,9 | 1533,7 | -745,9 | 14000,7 |
| 1970 | 8861,3 | 1944,4 | 4396,8 | 777,3 | 15979,7 | 902,5 | 1631,3 | -728,7 | 15251,0 |
| 1971 | 9340,7 | 2040,5 | 4925,3 | 831,5 | 17138,0 | 1068,7 | 1759,9 | -691,1 | 16446,9 |
| 1972 | 9901,7 | 2156,1 | 6122,2 | 630,8 | 18810,9 | 1318,6 | 2011,5 | -693,0 | 18117,9 |
| 1973 | 10505,5 | 2298,5 | 6478,8 | 1283,0 | 20565,9 | 1706,2 | 2688,1 | -981,8 | 19584,1 |
| 1974 | 10400,1 | 2580,9 | 4307,7 | 1613,3 | 18902,0 | 1708,2 | 2287,0 | -578,8 | 18323,2 |
| 1975 | 11177,2 | 2888,9 | 4810,5 | 1049,5 | 19926,0 | 1884,5 | 2320,7 | -436,2 | 19489,8 |
| 1976 | 11815,1 | 3037,2 | 5138,4 | 1223,5 | 21214,1 | 2154,3 | 2543,2 | -388,9 | 20825,2 |
| 1977 | 12855,5 | 3235,4 | 5773,5 | 83,5 | 21947,8 | 2290,4 | 2800,5 | -510,1 | 21437,7 |
| 1978 | 13872,5 | 3348,7 | 6482,0 | -350,8 | 23352,4 | 2566,3 | 2927,5 | -361,1 | 22991,3 |
| 1979 | 14668,1 | 3544,5 | 6759,7 | -1063,2 | 23909,0 | 3048,9 | 3212,1 | -163,2 | 23745,9 |
| 1980 | 14734,8 | 3551,7 | 5686,6 | 59,1 | 24032,2 | 3386,5 | 3512,0 | -125,5 | 23906,6 |
| 1981 | 14634,0 | 3793,8 | 5132,3 | 42,7 | 23602,9 | 3671,2 | 3738,9 | -67,7 | 23535,2 |
| 1982 | 15130,0 | 3716,2 | 4966,8 | 30,3 | 23843,3 | 3066,8 | 3641,4 | -574,7 | 23268,6 |
| 1983 | 15447,3 | 3849,9 | 5282,6 | -714,4 | 23865,4 | 2887,5 | 3735,2 | -847,7 | 23017,6 |
| 1984 | 15506,3 | 3953,1 | 4424,8 | 48,7 | 23932,9 | 3203,5 | 3655,9 | -452,4 | 23480,4 |
| 1985 | 15585,5 | 4104,8 | 4838,5 | 96,7 | 24625,4 | 3262,2 | 3817,9 | -555,8 | 24069,7 |
| 1986 | 15354,7 | 4059,9 | 4843,6 | 472,1 | 24730,2 | 3811,8 | 4347,7 | -535,9 | 24194,3 |
| 1987 | 15763,9 | 4068,9 | 4570,8 | -353,1 | 24050,4 | 4038,1 | 4440,8 | -402,7 | 23647,8 |
| 1988 | 16718,6 | 3845,1 | 4688,4 | 223,8 | 25475,9 | 3952,4 | 4766,5 | -814,1 | 24661,8 |
| 1989 | 1776 | 4052, | 4974,8 | 38,4 | 26835, | 4029,2 | 5265,7 | -1236,5 | 25598, |

| | | | | | | | | | |
|------|-------------|------------|--------|--------|-------------|--------|--------|---------|-------------|
| | 9,4 | 7 | | | 4 | | | | 9 |
| 1990 | 1823 4,8 | 4077, 1 | 5196,6 | -92,8 | 27415, 7 | 3889,4 | 5706,2 | -1816,8 | 25598, 9 |
| 1991 | 1876 1,8 | 4015, 9 | 5417,5 | 186,8 | 28382, 0 | 4049,8 | 6039,3 | -1989,5 | 26392, 5 |
| 1992 | 1918 8,2 | 3895, 4 | 5228,6 | -86,3 | 28225, 9 | 4455,6 | 6104,3 | -1648,7 | 26577, 2 |
| 1993 | 1904 1,4 | 3996, 7 | 5019,8 | -103,1 | 27954, 7 | 4339,9 | 6142,7 | -1802,7 | 26152, 0 |
| 1994 | 1941 1,7 | 3952, 7 | 4865,0 | 20,0 | 28249, 5 | 4660,4 | 6234,8 | -1574,4 | 26675, 0 |
| 1995 | 1990 1,6 | 4174, 1 | 5066,0 | 85,7 | 29227, 4 | 4800,2 | 6792,4 | -1992,2 | 27235, 2 |
| 1996 | 2037 7,0 | 4211, 2 | 5490,8 | 98,9 | 30177, 9 | 4967,4 | 7267,9 | -2300,4 | 27877, 5 |
| 1997 | 2094 5,6 | 4336, 9 | 5916,7 | 67,1 | 31266, 3 | 5869,6 | 8278,3 | -2408,8 | 28857, 5 |
| 1998 | 2158 4,9 | 4409, 0 | 6616,3 | 126,9 | 32737, 1 | 6218,2 | 9217,1 | -2998,9 | 29738, 2 |
| 1999 | 2222 1,5 | 4403, 8 | 7096,4 | -30,8 | 33690, 9 | 6622,7 | 9576,3 | -2953,6 | 30737, 3 |

Πηγή: ΥΠΕΘΟ και ΕΣΥΕ

Πίνακας: Α.Ε.Π. κατά κλάδους (σε σταθερές τιμές-σε δις. Δρχ.)

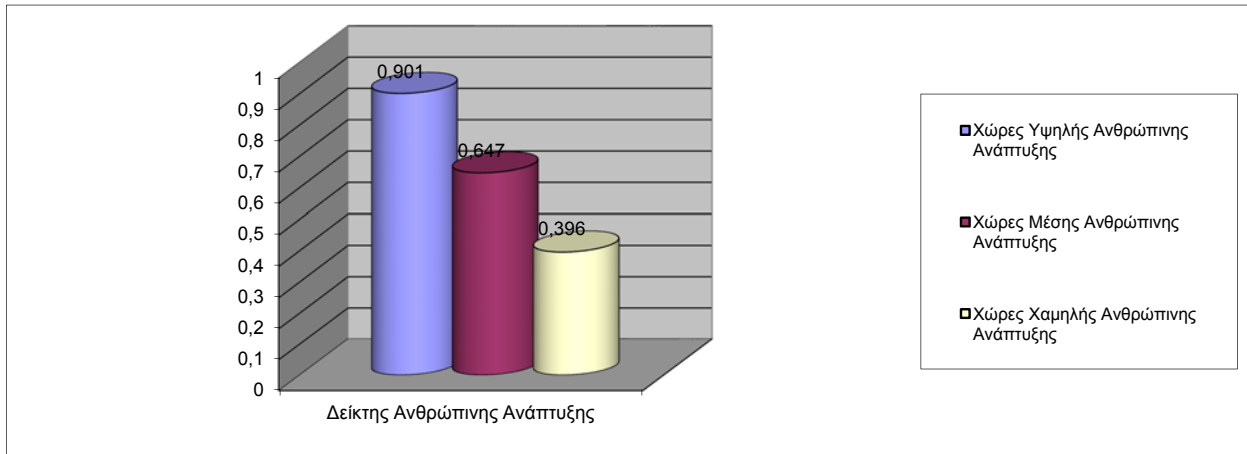
| Τομέας | ΠΟΣΑ | | | | | ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ (σε ποσοστά %) | | | |
|------------|-------|-------|-------|-------|-------|--------------------------|-------|------|------|
| | 1988 | 1989 | 1990 | 1991 | 1998 | 1989 | 1990 | 1991 | 1998 |
| Γεωργία | 62,6 | 63,2 | 35,7 | 61,3 | 61,9 | 0,8 | -11,9 | 10,1 | 1,0 |
| Βιομηχανία | 144,2 | 148,5 | 149,9 | 148,5 | 149,1 | 2,9 | 0,9 | -0,9 | 0,4 |
| Υπηρεσίες | 267,3 | 279,8 | 248,1 | 288,6 | 294,9 | 4,9 | 1,5 | 1,6 | 2,2 |
| Σύνολο | 474,1 | 491,5 | 469,7 | 448,4 | 505,9 | 3,7 | -0,4 | 1,8 | 1,5 |

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε. (Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας), Μηνιαία Στατιστικά Δελτία

Για παράδειγμα, ο ανωτέρω πίνακας παρουσιάζει την διάρθρωση του ΑΕΠ και τις μεταβολές κατά κλάδους. Με το τέλος του δεύτερου Παγκόσμιου Πολέμου η Ελλάδα βρέθηκε σε μία φάση υπανάπτυξης και για την υπέρβαση της χρειάστηκε να καταβληθούν συντονισμένα μέτρα πολιτικής. Οι δεκαετίες 1950, 1960 και 1970 χαρακτηρίζονται από υψηλούς ρυθμούς μεταβολές του Α.Ε.Π. Οι ρυθμοί όμως αυτοί δεν ίσχυαν και για τις επιμέρους περιφέρειες της οι οποίες δεν μπόρεσαν να μετάσχουν ισότιμα στην ανερχόμενη οικονομική ανάπτυξη.

Πίνακας: Δείκτης Ανθρώπινης Ανάπτυξης και κατά Κεφαλή Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) σε \$ Ισοδύναμης Αγοραστικής Δύναμης (ΙΑΔ), 1999

| | Δείκτης Ανθρώπινης Ανάπτυξης | Πραγματικό κατά κεφαλή ΑΕΠ |
|------------------------------------|------------------------------|----------------------------|
| Χώρες Υψηλής Ανθρώπινης Ανάπτυξης | 0,901 | 14922 |
| Χώρες Μέσης Ανθρώπινης Ανάπτυξης | 0,647 | 3044 |
| Χώρες Χαμηλής Ανθρώπινης Ανάπτυξης | 0,396 | 1241 |
| Σύνολο Κόσμου | 0,746 | 5428 |



Ο **Δείκτης Ανθρώπινης Αξίας** (Human Development Index) είναι ο πιο σύγχρονος δείκτης που έχουν εισάγει τα Ηνωμένα Έθνη και φανερώνει την κοινωνικό-οικονομική ανάπτυξη μια χώρας και μιας περιοχής και με βάση αυτόν τον δείκτη γίνεται.

Ο Δ.Α.Α. περιλαμβάνει αρκετούς παράγοντες και μεταβλητές, μεταξύ των οποίων είναι:

- Αυτοκίνητα κατά Κεφαλή
- Ραδιόφωνα κατά Κεφαλή
- Υφαντικές Ίνες κατά Κεφαλή
- Άτομα ανά Δωμάτιο
- Ποσοστά Εγγραμμάτων
- Ποσοστό Μαθητών σε Α' Βάθμια Εκπαίδευση
- Ποσοστό Μαθητών σε Άλλες Βαθμίδες
- Ποσοστό Μαθητών σε Επαγγελματικές Σχολές
- Ποσοστό Οικονομικά Ενεργού Πληθυσμού σε Γεωργία
- Ποσοστό Οικονομικά Ενεργού Πληθυσμού σε Κοινωφελείς Υπηρεσίες
- Μισθωτοί Εργάτες ως Ποσοστό Οικονομικά Ενεργού Πληθυσμού.
- Κάτοικοι ανά γιατρό
- Διάρκεια Ζωής ανά Κάτοικο
- Τηλέφωνα κατά Κεφαλή
- Κυκλοφορία Εφημερίδων κατά κεφαλή
- Κατανάλωση Ενέργειας κατά κεφαλή
- Κατά κεφαλή Εθνικό Εισόδημα
- Συμμετοχή Μεταποίησης στο Εθνικό Προϊόν
- Εξαγωγές κατά Κεφαλή
- Ποσοστό Πληθυσμού σε Αστικές Περιοχές
- Κατανάλωση Χάλυβα κατά κεφαλή
- Κατανάλωση Τσιμέντου κατά κεφαλή.

Πίνακας: Ποσοστιαία Διάρθρωση Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος κατά Τομείς Παραγωγής 1999

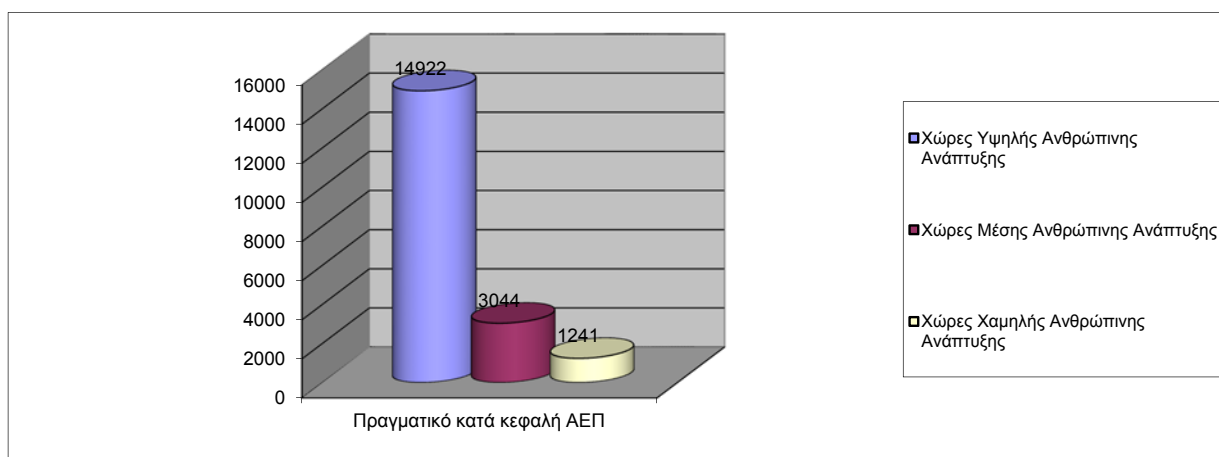
| | Πρωτογενής | Δευτερογενής | Τριτογενής |
|--|------------|--------------|------------|
| Μέσος Όρος Αναπτυσσόμενων Χωρών | 15 | 35 | 50 |
| Μέσος Όρος Αναπτυγμένων Χωρών | 3 | 37 | 60 |

Ο Δείκτης Ανθρώπινης Αξίας (Human Development Index) επίσης προσδιορίζει και υπολογίζει τα ακόλουθα θέματα:

- Βασικές Ανθρώπινες Ανάγκες, όπως Ένδυση και Κατοικία ή αριθμός ατόμων ανά δωμάτιο,
- Τροφή, προσφορά θερμίδων ανά κεφαλή,
- Ύδρευση, ποσοστό ατόμων με πόσιμο νερό,
- Εκπαίδευση, εγγεγραμμένοι Α' Βάθμια εκπαίδευση,
- Υγιεινή, προσδοκώμενη διάρκεια ζωής, βρεφική θνησιμότητα.
- μέτρηση επιπέδου φτώχειας,
- διαμόρφωση μέτρων πολιτικής,
- βαθμός ανισοδιανομής,
- ενσωμάτωση της θέσεως γυναίκας,
- ενσωμάτωση πολιτικών ελευθεριών,
- ενσωμάτωση ανθρωπίνων δικαιωμάτων,
- ενσωμάτωση Ατομικής και Κοινωνικής Ευημερίας

Ιδιαίτερα οι κυριότεροι παράγοντες και μεταβλητές που ουσιαστικά προσδιορίζουν τον δείκτη αυτόν είναι:

- Επίπεδο εκπαίδευσης των ενηλίκων εγγραμμάτων (2/3) και εγγεγραμμένοι και για Α' - Β' - Γ' βάρθμια εκπαίδευση (1/3).
- Προσδοκία ή Αναμενόμενη Διάρκεια Ζωής ανά άτομο κατά γέννηση
- Βιοτικό Επίπεδο και ιδιαίτερα το ΚΚΕγχ. Ακαθάριστο Προϊόν εκφρασμένο σε \$ Ισόποση Αγοραστική Δύναμη (ΙΑΔ).



Η στάθμιση των στοιχείων γίνεται με βάση:

Δείκτης ενός στοιχείου =

Πραγματική Τιμή ενός Στοιχείου - Ελάχιστη Τιμή ενός στοιχείου

Μέγιστη Τιμή ενός στοιχείου - Ελάχιστη Τιμή

Ο Δείκτης Ανθρώπινης Αξίας κυμαίνεται από: $0 < \Delta \Delta A < 1$. Με βάση την κατασκευή του δείκτη αυτού, που γίνεται και ανακοινώνεται σε ετήσια βάση, οι χώρες ταξινομούνται σε:

- Αναπτυγμένες Χώρες, όταν ο $\Delta \Delta A > 0,9$
- Αναπτυσσόμενες Χώρες, όταν έχουμε τιμές: $0,5 < \Delta \Delta A < 0,9$ και
- Υποανάπτυκτες Χώρες, όταν έχουμε τιμές από: $0 < \Delta \Delta A < 0,5$

2.1.5.1 ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΘΥΜΑΣΤΕ:

Βασικοί Μακρό - Κοινωνικό- Οικονομικοί Δείκτες:

Το Βιοτικό επίπεδο προσδιορίζει τον βαθμό κάλυψης των αναγκών μιας κοινωνίας (όπως για παράδειγμα τις ανάγκες διατροφής, ένδυσης, υγείας, εκπαίδευσης κ.λ.π).

Ο Δείκτης Ανθρώπινης Αξίας (Human Development Index) είναι ο πιο σύγχρονος δείκτης που έχουν εισάγει τα Ηνωμένα Έθνη και φανερώνει την κοινωνικό-οικονομική ανάπτυξη μια χώρας και μιας περιοχής και με βάση αυτόν τον δείκτη γίνεται. Ιδιαίτερα οι κυριότεροι παράγοντες και μεταβλητές που ουσιαστικά προσδιορίζουν τον δείκτη αυτόν είναι:

- Επίπεδο εκπαίδευσης των ενηλίκων εγγεγραμμάτων (2/3) και εγγεγραμμένοι και για Α' - Β' - Γ' βάρη εκπαίδευση (1/3).
- Προσδοκία ή Αναμενόμενη Διάρκεια Ζωής ανά άτομο κατά γέννηση
- Βιοτικό Επίπεδο και ιδιαίτερα το ΚΚΕγχ. Ακαθάριστο Προϊόν εκφρασμένο σε \$ Ισόποση Αγοραστική Δύναμη (ΙΑΔ).

Η στάθμιση των στοιχείων γίνεται με βάση:

Δείκτης ενός στοιχείου =

Πραγματική Τιμή ενός Στοιχείου - Ελάχιστη Τιμή ενός στοιχείου

Μέγιστη Τιμή ενός στοιχείου - Ελάχιστη Τιμή

Ο Δείκτης Ανθρώπινης Αξίας κυμαίνεται από: $0 < \Delta \Delta A < 1$. Με βάση την κατασκευή του δείκτη αυτού, που γίνεται και ανακοινώνεται σε ετήσια βάση, οι χώρες ταξινομούνται σε:

- Αναπτυγμένες Χώρες, όταν ο $\Delta\Delta A > 0,9$
- Αναπτυσσόμενες Χώρες, όταν έχουμε τιμές: $0,5 < \Delta\Delta A < 0,9$ και
- Υποανάπτυκτες Χώρες, όταν έχουμε τιμές από: $0 < \Delta\Delta A < 0,5$